

Nr 224

Av herr Ohlin m. fl., om vissa lättnader i beskattningen, m. m.

Vid tiden strax före andra världskriget kan det samlade beloppet av skatter och avgifter till stat och kommun från enskilda och företag uppskattas till ungefär 14 procent av nettonationalinkomsten i vårt land. Det var naturligt, att de särskilda ansträngningar som krigsåren medförde ledde till att den totala skattenivån pressades upp. Vid krigets slut hade nämnda andel nått upp till något mer än det dubbla. Sedan en del av krigsårens speciella pålagor avvecklats gick vi in i den egentliga fredsekonomin med ett i stort sett bibehållet högt skattetryck. År 1947 kan skattenivån, definierad på ovan angivet sätt, beräknas till 27 å 28 procent. Denna skattenivå ansågs då av en mycket utbredd folkopinion som mycket hög, och även statsmakterna ansåg det motiverat att söka åstadkomma vissa skattelättnader. Det samlade resultatet av den politik, som bedrivits sedan krigsslutet, har emellertid blivit att den andel av de enskilda personernas och företagens inkomster, som det allmänna — stat och kommun — genom skatter och avgifter av olika slag förfogar över, ytterligare väsentligt ökats. För år 1956 kan denna andel beräknas ha stigit till nära fyra tiondelar. Utvecklingen mellan 1947 och 1956 kan också beskrivas på följande sätt. Sedan 1947 har nettonationalinkomsten i fasta priser (1956 års penningvärde) stigit med 10—11 miljarder kronor. Det samlade beloppet av skatter och avgifter till stat och kommun har under samma tid ökat med 5—6 miljarder kronor. Av de enskilda personernas och företagens totala inkomsttillskott från 1947 och till 1956 har med andra ord gott och väl hälften lämnats till statens och kommunernas förfogande.

En stor del av det belopp, som betalas in till det allmänna i form av skatter, avgifter o. d., går naturligtvis tillbaka till allmänheten genom t. ex. sociala och kulturella åtgärder. Den ökning av det samlade skattebeloppet, som kan konstateras för den sistförflutna tioårsperioden, återspeglar därför till en del de förbättringar, som under samma tid har skett, exempelvis genom de allmänna barnbidragens införande och förstärkningarna av folkpensionen. De olika reformer, som beslutats under efterkrigstiden och som här åsyftas, har också enligt vår mening varit väl motiverade, och de har genomförts i stort sett i enighet.

De problem vi vill resa i denna motion gäller icke detta. Vi vill här fästa uppmärksamheten på det förhållandet att utvecklingen lett dithän att de enskilda och företagen av sina inkomsttillskott även vid oförändrade skattesatser och fast penningvärde i genomsnitt själva disponerar endast över föga mer än hälften. En politik av detta slag kan enligt vår mening inte

fortsätta utan skadliga inverknings på främst sparande och viljan till ökade arbetsinsatser.

Från vår sida har under en följd av år framhållits att statsmakterna i sin politik bör målmedvetet eftersträva en sänkning av skattetrycket. Denna målsättning har i dagens situation fått än mer ökad aktualitet, särskilt mot bakgrunden av den utveckling på det finanspolitiska området som ovan påvisats.

Den finansplan, som regeringen framlagt för årets riksdag, innebär en utveckling i motsatt riktning. Den innebär i princip inte blott ett bevarande av det höga skattetrycket i stort sett. Dess konsekvenser blir en ytterligare förhöjning av detsamma. Detta sammanhänger med den nya budgetbalanseringsprincip på vilken finansministern har baserat sitt budgetförslag.

Enligt en i den svenska statshushållningen sedan mycket lång tid tillämpad praxis bör löpande utgifter finansieras med skattemedel eller andra löpande inkomster, medan utgifter för produktiva investeringar får finansieras med lån. För att klarare markera denna huvudregel beslöts genom 1937 års budgetreform, vilken budgetordning med viss justering år 1944 ännu gäller, att riksstaten skulle uppdelas på dels en driftbudget, dels en kapitalbudget. På driftbudgeten skall enligt detta beslut upptagas utgifter av löpande natur, vilka normalt skall täckas med skattemedel eller andra löpande inkomster, medan kapitalbudgeten, som är avsedd som en investeringsplan, normalt skall täckas med lånemedel. 1937 års budgetreform syftade till att ge en rättvisande bild av budgetens över- och underskott och därmed en klar redovisning av budgetens inverkan på statens nettoförmögenhet, vilket är av ett självklart allmänt intresse. Budgetens balansering hänför sig enligt denna — av riksdagen ännu icke upphävda — ordning till driftbudgeten. Följande uttalande av 1948 års budgetutredning, vilken utfört en undersökning av bestämmelser och praxis rörande statens budget, må här anföras:

Investering av statsmedel i produktiva (räntebärande) tillgångar anses enligt nuvarande budgetsysteem icke som en löpande statsutgift. Sådana investeringar få därför finansieras med lån. Om skattemedel användas för finansiering av produktiva investeringar är budgeten i motsvarande grad överbalanserad. (SOU 1952: 45, s. 14).

Klart torde således vara att statsbudgeten är i balans, då driftbudgetens utgifter är täckta med löpande inkomster. Syftet med en sådan balansering är att statens utgifter normalt skall hållas i överensstämmelse med de faktiska kostnaderna under budgetåret och att skattebetalarna således inte skall belastas mer än vad de på så sätt bestämda utgifterna kräver. Härifrån bör sedan skiljas den *konjunkturpolitiska bedömningsfrågan* huruvida och i vilken omfattning budgeten skall vara över- eller underbalanserad i vissa särskilda konjunkturlägen. Hänsyn härtill bör enligt 1937 års beslut inte hindra driftbudgetens balansering på längre sikt.

I den nu framlagda budgeten införes ett nytt budgetbalanseringsbegrepp: budgetens totalbalansering. Härmed avses att statens skatte- och andra lö-

pande inkomster skall täcka inte blott utgifterna på driftbudgeten utan även kapitalbudgetens investeringar. Att det här är fråga om ställningstagande av principiell natur, frångår av ett flertal uttalanden av finansministern i finansplanen. Han anför exempelvis, att det i den fulla sysselsättningens samhälle vore särskilt farligt att bortse från statsbudgetens realekonomiska verkningar och att det inte finns någon »grund för att koncentrera intresset till driftbudgeten och nöja sig med att endast täcka utgifterna å denna, medan återstoden finansierades med lån» (s. 12). Hans slutsats blir att som en *lägsta* budgetmässig riktpunkt för finanspolitiken i rådande läge bör uppställas »en totalbalansering av den samlade drift- och kapitalbudgeten» (s. 13). Till yttermera visso uttalar han något senare att behovet av en stram ekonomisk politik likväl icke får betraktas som »en extraordinär företeelse». »I den fulla sysselsättningens ekonomi måste man räkna med att efterfrågan ständigt pressar mot den gräns som satts av de produktiva resurserna, låt vara att tryckets styrka kan variera från tid till tid. De problem som vi i dag brottas med är följaktligen av långtidsnatur» (s. 18).

Här refererade uttalanden kan — även om vissa uttalanden gäller »i rådande läge» — inte gärna tolkas som annat än ett övergivande av tidigare brukad balanseringsterminologi, som ett fastskrivande av totalbalanseringen som riktpunkt för finanspolitiken. Syftet är genomskinligt. Genom att övergå till en annan terminologi vill finansministern införa benämningen budgetbalans om ett faktiskt tillstånd, där budgeten är mycket kraftigt överbalanserad.

Klart är således att regeringen nu vill övergå till en de permanenta budgetöverskottens princip och till överskott av en sådan storleksordning, att även statens investeringar i princip täckes med löpande inkomster, d. v. s. i huvudsak med skattemedel. Då en inte oväsentlig del av dessa skatteinkomster för nästa budgetår är angivna — och beslutade — såsom tillfälliga, sammanlagt 425 milj. kronor, och då vidare de statliga investeringarna för närvarande är ytterst nedpressade och ökning här inte gärna kan undgå om någon tid, måste följden av regeringens nu introducerade överbalanseringsprinciper bli att antingen de tillfälliga skattehöjningarna får helt eller delvis permanentas eller andra skatter höjas eller införas. Till en sådan politik, vilken inte är något annat än överbeskattningen satt i system, kan vi inte medverka.

Det är självklart orealistiskt att bortse från statsbudgetens realekonomiska verkningar, d. v. s. dess funktion i konjunkturförloppet. Med hänsyn till önskvärldheten att alltefter det rådande konjunkturläget ge statsbudgeten en expansiv eller kontraktiv effekt på samhällsekonomin får det bedömas om driftbudgeten bör under- eller överbalanseras. I en balanserad ekonomi talar konjunkturpolitiska skäl inte för annat än att driftbudgeten bör vara jämnt balanserad. Dessa sammanhang säger ingenting om hur stort exempelvis ett överskott bör vara. Detta får som förut framhållits bli en bedömnings- eller avvägningsfråga. Den av finansministern just nu fastskrivna regeln att göra överskottet minst lika stort som lånebehovet på kapitalbudge-

ten ger med andra ord endast ett sken av att vara bestämd efter ett objektivt kriterium. Vid den avvägningsfråga det här i själva verket gäller bör hänsyn tagas bland annat till beskattningens höjd i utgångsläget och till en hög beskattningseffekt på sparandet. Finansministern anser att den av honom föreslagna mycket kraftiga överbalanseringen skulle ha en gynnsam effekt därigenom att statsverket under nästa finansår inte skulle »belasta» kreditmarknaden och denna således kunna »reserveras» för andra lånesökande. Denna synpunkt synes vara finansministerns huvudmotivering. Den bygger emellertid på en något orealistisk bild av verkligheten. Synpunkten är endast relevant i den mån som den förordade politiken kan bidra till att öka det totala sparandet i samhället. Finansministern bortser helt ifrån den möjligheten att — på längre sikt — större delen av det belopp, som staten tar från den enskilde eller företaget i överbeskattning, skulle sparas av vederbörande och därigenom också tillföras kreditmarknaden. Allvarligast synes vara att finansministern inte beaktar den skadliga effekt på längre sikt som hans politik i förstärkt grad utan tvekan får på det enskilda sparandet. Det är ju dock sparandet av enskilda och företag, som bildar och måste bilda ryggraden i det totala sparandet i samhället. Med hänsyn till bl. a. de här antydda synpunkterna kan vi inte finna det motiverat att i nuvarande läge genomföra en så kraftig överbalansering av budgeten som den av finansministern nu förordade.

Som inledningvis framhållits har det totala skattetrycket i vårt land avsevärt skärpts under den sistförflutna tioårsperioden. Vi har också framhållit, att statsmakterna måste bestämt sätta sig före att successivt sänka skatterna, så att den andel, som medborgarna själva disponerar över inte fortsätter att minskas utan tvärtom småningom ökas. Det kan här infogas — vilket torde vara ett allmänt känt faktum — att även utan förändring av gällande skattesatser ökas vid en stigande nationalinkomst statskassans inkomster på grund av beskattningens progressiva karaktär fortare än inkomsterna i samhället i genomsnitt. Med andra ord, den andel av inkomsten, som den enskilde själv får behålla, blir allt mindre (de i skattereglerna föreskrivna spärrarna har härvidlag numera inte någon större betydelse).

En målmedveten skattesänkingspolitik är inte endast statsfinansiellt möjlig. Den är enligt vår mening nödvändig. Den bör omfatta olika delar av beskattningen. Härvid avser vi särskilt lättnader i den statliga direkta inkomstbeskattningen och höjning av de kommunala ortsavdragen samt dessutom minskning av sambeskattningseffekten genom en förstärkning av förvärvsavdragen, särskilda lättnader i barnfamiljernas beskattning, rätt för avdrag för s. k. periodiska understöd även i de fall mottagaren bedriver studier eller undergår annan utbildning och för amortering av studiekostnader, särskilda sparstimulerande skattelättnader, justering av arvsbeskattningen, innefattande bl. a. kvarlåtenskapsskattens avskaffande, och viss reformering av förmögenhetsskatten. Detta i korthet angivna skattesänkingsprogram kan inte omedelbart genomföras till alla delar. Men det bör enligt vår mening vara en riktlinje för de närmaste årens skattepolitik.

Vi kommer i det följande att närmare utveckla våra synpunkter beträffande de olika i detta program ingående delarna. Dessförinnan vill vi dock behandla de särskilda skattepålagor av tillfällig natur, som genomfördes vid föregående riksdag — investeringsavgiften, bilaccisen och den höjda bolagsbeskattningen — och som fortfarande utgår.

Vissa tillfälliga skatter

Investeringsavgiften, bilaccisen och den höjda bolagsbeskattningen, som under nästa budgetår beräknas tillföra statskassan sammanlagt ca 425 milj. kronor, har av regeringen motiverats med konjunkturpolitiska skäl. För att markera detta har inkomsterna av investeringsavgiften och den höjda bolagsbeskattningen — tillhoppa ca 350 milj. kronor — förts åt sidan i riksstaten. De föreslås bli avsatta på särskilt konto i riksbanken, varigenom de skulle steriliseras och inte stå till förfogande för kapitalbudgetens finansiering. Dessa båda skatter ligger så att säga »ovanför» finansministerns ovan refererade resonemang, att den allmänna kreditmarknaden skulle avlastas genom den kraftiga överbalansering av driftbudgeten, som kapitalbudgetens täckande med skattemedel utgör.

Vi har då dessa skattefrågor behandlades vid föregående års riksdag framhållit, att några avgörande konjunkturpolitiska skäl inte kunnat anföras för denna extrabeskattning i det rådande läget. Vi finner inte anledning att inta en annan ståndpunkt i nuvarande läge. I konjunkturstabiliserande avseende betyder ifrågasättande beskattning för närvarande föga. I fråga om investeringsavgiften har denna effekt blivit än mindre sedan giltighetstiden från att ha varit ursprungligen bestämd till ett år förlängts ytterligare ett. Härigenom har avgiften fått en än mera klart kostnadshöjande karaktär, vilket ur skilda synpunkter innebär påtagliga nackdelar. Den dämpning av expansionstendenserna som skett under 1955 torde huvudsakligen få tillskrivas den skärpta kreditpolitiken. Även vad bilinköpen beträffar har det av allt att döma mindre varit avgiften än kreditrestriktionerna som verkat återhållande. Höjningen av bolagsbeskattningen är som konjunkturpolitiskt vapen inte sakligt motiverad. Den verkar på kort sikt snarast inflationsdrivande genom att den minskar motståndet mot nya utgifter från företagets sida. En skatt av denna art avvisades också enhälligt av 1952 års företagsbeskattningskommitté.

Då frågan om förlängning av investeringsavgiftens giltighetstid behandlades av höstriksdagen 1955 hade vi anledning erinra om konjunkturinstitutets då framförda uppfattning att den under året skärpta kreditpolitiken då ännu icke hunnit göra sig fullt gällande utan en grund lagts för en stark kontraktiv effekt på 1956 års samhällsekonomi. Mycket talar för riktigheten av denna uppfattning, som även återfinnes i den nu framlagda nationalbudgetrapporten (s. 108). De konjunkturpolitiska motiven att fortsätta med investeringsavgift och höjd bolagsskatt är därför svaga. För löntagarna är bibehållandet av en exceptionell investerings- och bolagsbeskattning uppenbarligen intet intresse, och för folkhushållet i dess helhet är den på ovan anförda

skäl skadlig. Vi yrkar därför att dessa extraskatter avskaffas. För den allmänna investeringsavgiftens del liksom i fråga om den höjda bolagsskatten föreslår vi, att ifrågavarande författningar upphäves, så att investeringsavgift inte skall utdebiteras vid 1957 års taxering och att bolagsbeskattningen vid nämnda taxering skall debiteras enligt förut gällande »ordinarie» skattesatser. I fråga om bilaccisen föreslår vi ett omedelbart avskaffande.

Den direkta inkomstbeskattningen för fysiska personer

I motioner för två år sedan påvisades från vårt håll att den reella skattebelastningen — trots år 1950 och 1952 beslutade reformer — till följd av inflationen skärpts med i genomsnitt mer än en tiondel. Särskilt framträdande var denna skärpning för de skattskyldiga i de lägre inkomstskikten. Ett då av oss framställt yrkande om en snabbutredning, som skulle få till uppgift att rätta till dessa missförhållanden, avlogs av riksdagens majoritet. Senare har dock en sådan utredning kommit till stånd, först genom särskilda experter inom 1950 års skattelagssakkunniga och därefter genom 1955 års statskatterevision. På grundval av de resultat, som detta utredningsarbete lett till, förebådas nu i statsverkspropositionen en viss sänkning av den statliga inkomstskatten för fysiska personer från och med nästa år. I genomsnitt skulle denna innebära en reduktion av den statliga inkomstskatten med ca 9 procent eller med något mer än 300 miljoner kronor för helt år.

Det är betecknande för finansministerns inställning i skattesänkingsfrågan — såsom den bl. a. kommit till uttryck i hans anförande i finansplanen — att han anser sig böra föreslå den *trots* alla de skäl av samhällsekonomisk natur som enligt hans mening talar däremot. Men för att »rätta till de orättvisor i beskattningen som uppkommit till följd av skatteskalornas konstruktion» vill han medge skattesänkningen. Han har senare i remissdebatten närmast betecknat den som en eftergift åt riksdagsopinionen och åt givna utfästelser. Egentligen icke, men — — —, synes hans inställning vara.

Vi delar inte denna uppfattning. Som vi förut deklarerat, bör statsmakterna intaga en mera bestämd attityd till förmån för successiva lättnader i beskattningen. En sänkning av den statliga inkomstskatten för fysiska personer står härvid i allra första rummet och då särskilt för de lägre inkomsttagarna. Med hänsyn till det stora budgetöverskottet bör det enligt vår mening vara möjligt att nu gå längre i skattelättnader än vad finansministern aviserat i statsverkspropositionen. För dagen vill vi inskränka oss till detta allmänna uttalande. Det är vår avsikt att senare under riksdagen återkomma med konkreta yrkanden.

I vår förut refererade motion vid 1954 års riksdag, där vi tog upp frågan om skattelättnader för de av inflationen hårdast drabbade lägre inkomsttagarna, pekade vi på att den utredning, som vi då föreslog, även skulle pröva möjligheterna att höja ortsavdragen. För den utredning, som senare tillsattes av Kungl. Maj:t, begränsades uppdraget till att gälla en revision av skatterna vid den statliga inkomstbeskattningen. 1955 års statskatterevision har emellertid visat på att en höjning av ortsavdragen vid den kommunala

beskattningen är synnerligen motiverad. Detta är också vår uppfattning. En höjning av de kommunala ortsavdragen, varom finansministern i slutet av 1955 tillsatt en särskild utredning, tillhör de skattereformer som bör stå i främsta linjen.

Förvärvsavdraget för gift kvinna

Gällande regler för äkta makars beskattning fastställdes vid 1952 års riksdag efter förslag av 1949 års skatteutredning. Den lösning sambeskattningsfrågan då erhöll kan inte anses tillfredsställande. Bland annat slopades det tidigare gällande förvärvsavdraget (högst 1 000 kronor), och ersattes med ett enhetligt avdrag om 300 kronor eller till samma belopp som vid den kommunala beskattningen. För kvinnor med barn bestämdes förvärvsavdraget till 10 % av inkomsten, dock högst 1 000 kronor. I kompensande syfte vidtogs viss omläggning av skatteskalorna samt höjdes ortsavdragen. Den samlade effekten av dessa ändringar var visserligen att gränsen för den s. k. sambeskattningseffekten vid den *statliga* inkomstskatten — det inkomstläge där ökning av statsskatt inträder till följd av giftermål — försköts uppåt, men fortfarande kom sambeskattningen att vara ett problem för ett stort antal skattskyldiga.

Först må konstateras, att en del av den förbättring, som 1952 års beslut innebar i fråga om äkta makars beskattning, har »tagits tillbaka» genom den penningvärdeförsämring som inträffat därefter. Vidare vill vi erinra om att vid den *totala inkomstbeskattningen* (den statliga jämte den kommunala) inträder en sambeskattningseffekt även i låga inkomstlagen vid vissa inkomstkombinationer, vilket beror på de kommunala ortsavdragens konstruktion (ortsavdraget för gift förhåller sig till avdraget för ensamstående som 10:7, medan vid den statliga beskattningen förhållandet är 10:5).

Enligt vår uppfattning beaktas vid beskattningen av äkta makar i alltför ringa utsträckning de merkostnader, som gifta kvinnor med förvärvsarbete får vidkännas för inkomstens förvärvande. Detta gäller i särskilt hög grad de fall där familjen har minderåriga barn. En höjning av förvärvsavdraget framstår därför som ytterst välmotiverad.

Vi vill erinra om att riksdagen år 1954 i skrivelse till Kungl. Maj:t beslöt hemställa om en översyn av reglerna om förvärvsavdraget. Frågan har sedermera hänskjutits till 1950 års skattelagssakkunniga. Till följd av den stora arbetsbörda som kommit att åvila denna utredning har emellertid frågan om förvärvsavdragen där kommit i efterhand. Kungl. Maj:t har inte heller vidtagit några åtgärder för att påskynda frågans lösning. Enligt vår mening bör riksdagen nu hos Kungl. Maj:t begära att omedelbara åtgärder vidtages i syfte att påskynda lösningen av frågan om förvärvsavdraget, så att förslag kan framläggas för nästa års riksdag. I detta sammanhang bör även till övervägande upptagas frågan om att till den kommunala beskattningen utsträcka den rätt till ett avdrag av 300 kronor, som för närvarande tillkommer gift man, vars hustru biträtt honom i hans jordbruk eller rörelse, vid den statliga beskattningen.

Avdrag för studiekostnader och för periodiskt understöd åt studerande

Frågan om avdragsrätten för amortering av studiekostnader och för periodiskt understöd åt studerande är inte tillfredsställande reglerad. I det förstnämnda hänseendet föreligger ingen avdragsrätt alls, trots att studiekostnaderna ostridigt är kostnader för inkomstens förvärvande. De nuvarande reglerna om avdragsrätt för periodiskt understöd medför bl. a. det egendomliga förhållandet — vilket ofta påpekats — att avdragsrätt medges i de fall understödstagaren går sysslolös men däremot icke om mottagaren bedriver studier eller undergår annan utbildning.

Lösningen av dessa frågor skulle stimulera till vidareutbildning och medverka till en breddning av rekryteringsunderlaget för högre studier, vilket måste anses vara ett angeläget samhällsintresse. Avdragen, vilka är starkt sakligt motiverade, skulle lätta skuldbördan för de studerande, vilken på grund av stigande studiekostnader tenderar att bli allt mer betungande.

Frågan har länge varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet och tillhör dem, vilkas lösning försumrats.

1944 års skattekommitté framlade år 1950 ett förslag till modernisering av reglerna. Dess förslag ansågs dock allmänt vara av den beskaffenheten att det inte utan fortsatt översyn kunde genomföras.

År 1952 uttalade bevillningsutskottet att det ansåg det angeläget, att riksdagen bereddes tillfälle att pröva ett förslag till ändrade bestämmelser i fråga om utformningen av avdragsrätten för periodiskt understöd. Även frågan om den skatterättsliga behandlingen av studiekostnader ansåg utskottet vara av den vikt att en lösning därav »icke borde uppskjutas». I skrivelse till Kungl. Maj:t begärde riksdagen förslag i ämnet, om möjligt till 1953 års riksdag.

Senare samma år hänsköts frågan av Kungl. Maj:t till 1950 års skattelagssakkunniga, där den fått stå tillbaka för andra uppgifter.

År 1953 uttalade bevillningsutskottet att det ansåg det »önskvärt att ett förslag till lösning av frågan om den skatterättsliga behandlingen av periodiskt understöd m. m. och studiekostnader så snart som möjligt förelades riksdagen».

År 1955 begärde riksdagen i förnyad skrivelse till Kungl. Maj:t att Kungl. Maj:t ville för riksdagen »snarast framlägga» förslag till ändrade regler i frågan. Utskottet uttalade att det vore önskvärt, »därest ett förslag i ämnet kunde framläggas vid 1956 års riksdag».

Något förslag i frågan från Kungl. Maj:t har inte aviserats till årets riksdag. Med hänsyn till frågans betydelse och till riksdagens vid upprepade tillfällen klart uttalade uppfattning anser vi att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t bör hemställa att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om sådana åtgärder, att ett förslag i frågan kan föreläggas 1956 års riksdag.

Barnfamiljernas beskattning

Såsom vi framhållit i andra denna dag väckta motioner, I: 462 och II: 493, där vi behandlat familjepolitiska spørsmål, är den i det nuvarande läget för barnfamiljerna mest angelägna skattereformen en sådan förändring av beskattningsreglerna att principen om skatt efter förmån verkligen kommer till sin rätt också när det gäller barnfamiljerna. Den andel av sin inkomst som den enskilde får avstå till det allmänna har nu nått en sådan höjd, att detta rättviseproblem fått ökad betydelse. Genom dess lösning skulle en välmotiverad förbättring av barnfamiljernas villkor ske i skattelättnadens form. I längden måste det enligt vår mening framstå som en huvudlinje för familjepolitiken, att man genom ett rimligt hänsynstagande till försörjningskostnaderna låter barnförsörjarna behålla en större del av sina inkomster och därigenom ger mer rum för familjens egna ekonomiska planering, präglad av fritt val och ansvarstagande. Detta hindrar inte att också de rent socialpolitiska inslagen i familjepolitiken för överskådlig tid framåt kan betraktas som berättigade och nödvändiga.

Vi har i nyssnämnda motioner vidare framhållit att hänsyn till försörjningsbördan för närvarande tas i svensk beskattning i första hand genom det gällande högre ortsavdraget för äkta make samt genom användandet av en mindre progressiv skatteskala för gift inkomstagare än för ensamstående. Ser man emellertid på skatteavvägningen mellan den barnlösa familjen och barnfamiljen framkommer effekten av det bristande hänsynstagandet till barnkostnaderna. Bortser man från det förhållandet att förvärvsavdraget för gift kvinna är högre om hon har hemmavarande barn och att hänsyn till barnkostnaderna tas genom det ökade ortsavdraget för ensamstående som har vårdnaden om minderåriga barn, spelar inte längre försörjningsplikten mot barn in vid beräkningen av skatten.

Vi har slutligen framhållit, att en viss oklarhet råder i vad mån de allmänna barnbidragen, som infördes som en ersättning för de tidigare gällande barnavdragen, skall anses utgöra en integrerande del av beskattningen. Den uppfattningen har emellertid alltmera vunnit överhand och synes också prägla familjeutredningens resonemang, att barnbidragen närmast bör betraktas som ett socialpolitiskt instrument och inte som ett led i skattedifferentieringen, även om barnbidraget naturligtvis får inräknas i den inkomst varpå — vid sidan av hänsyn till barnförsörjningsbördan — en bedömning av skattekraften grundas. Det kan därför inte betraktas som någon dubbling om man vid sidan av de allmänna barnbidragen har ett skattesystem med barnavdrag. En sådan kombination hör tvärtom till regeln i de länder där kontanta barnbidrag utgår.

Starka skäl talar alltså för att barnavdrag åter bör införas i den svenska beskattningen. Det är av vikt att den skattelättnad för barnfamiljerna som härigenom vinnns förverkligas i en snar framtid. Vi vill därför föreslå, att frågan om införande av skattefria barnavdrag i såväl den statliga som den kommunala beskattningen blir föremål för en skyndsamt utredning, så att förslag kan framläggas till nästa års riksdag.

Vissa schablonavdrag för att stimulera sparandet

Ett ur teknisk synpunkt enkelt sätt att stimulera och belöna det enskilda sparandet är att medge ett visst bottenavdrag vid taxeringen av kapitalinkomster. Ett sådant schablonavdrag beslöts av föregående års riksdag i samband med den då antagna taxeringsreformen. Schablonavdraget infördes vid taxeringen av inkomst av kapital och bestämdes till 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för äkta makar. Det skall tillämpas för första gången vid 1957 års taxering.

Huvudmotivet för det förra året beslutade schablonavdraget var att åstadkomma en viss förenkling av taxeringsarbetet. Genom avdraget skulle ett stort antal småinkomster av kapital inte behöva belasta taxeringsarbetet. Avdraget kan emellertid samtidigt motiveras som en sparstimulerande åtgärd. Det bör då göras något större. Många människor väljer att spara i eget hem. Det finns ingen anledning att diskriminera detta slag av sparande, utan för att likställa det med kontantsparande bör ett bottenavdrag även medges vid taxeringen av inkomst av »eget hem». Vi föreslår att avdraget vid inkomst av kapital bestämmas till 200 kronor för ensamstående och till 300 kronor för gift skattskyldig samt till 200 kronor vid taxeringen av inkomst av »eget hem». I båda fallen skall avdragen endast tillkomma fysisk person. De sistnämnda bottenavdragen kan lämpligen anknytas till 24 § 2 mom. kommunalskattelagen, där den skattepliktiga intäkten av en- och tvåfamiljsfastigheter bestämmas. Vad gäller höjningen av schablonavdraget vid taxering av inkomst av kapital, bör ändring med här föreslagna innebörd göras i 39 § kommunalskattelagen. Det sålunda förhöjda, resp. nyinförda bottenavdraget bör tillämpas vid 1957 års taxering.

Inkomstbortfallet för statsverket till följd av de föreslagna avdragen kan beräknas till ca 22 milj. kronor för helt budgetår och för det första budgetåret, 1956/57, till högst 7 milj. kronor.

Kvarlåtenskapskatten

Om kvarlåtenskapskatten har rått strid allt sedan dess tillkomst år 1947. Enligt vår uppfattning är denna skatt klart olämplig, och den bör avskaffas omedelbart. De skäl som talar härför kan sammanfattas i följande.

För den allmänna rättskänslan måste det anses stötande, att om någon under sin livstid samlat en förmögenhet över en viss storlek detta ger staten anledning att uppträda som skattekrävare oberoende av arvtagarnas antal och arvslotternas storlek. Den teoretiska grunden om kvarlåtenskapskattens karaktär av uppskjuten förmögenhetsskatt eller — såsom den formulerades av 1945 års statsskatteberednings majoritet — om den avlidne förmögenhetsägarens »skuld till staten» måste anses ohållbar. Den årliga skatt, som enligt lagstiftningen åvilar förmögenheterna, skulle enligt denna tankegång *alltid* vara för låg. Det skulle alltid finnas skäl att kräva ett större bidrag till täckande av statens utgifter av förmögenhetsinnehavarna än vad förordningen om statlig förmögenhetsskatt bestämmer.

Kvarlåtenskapsskatten är till sin innebörd konfiskativ. Den har vidare endast inbringat hälften av de belopp som ursprungligen beräknades. Mot beräknade 40 milj. kronor årligen står ett faktiskt influtet belopp av ca 20 milj. kronor årligen. Ur statsfinansiell synpunkt behöver dess avskaffande därför inte betyda något problem, och ur samhällsekonomisk balanssynpunkt saknar den betydelse. Vi föreslår att den upphäves från den 1 juli 1956. I syfte att åstadkomma en lämpligare avvägning av arvsbeskattningen förordar vi utredning om en moderat höjning av arvslottsbekskattningen i samband med kvarlåtenskapsskattens avskaffande så avvägd att den samlade arvsbeskattningen lättas.

Vi beräknar inkomstbortfallet för nästa budgetår till netto 15 milj. kronor.

Vissa problem rörande den årliga förmögenhetsskatten

Så som gällande bestämmelser om den årliga förmögenhetsskatten är utformade inträffar i vissa lägen, där förmögenhetsinnehavet är kombinerat med inkomst, att den marginella skatten på avkastningen av förmögenhet överstiger 100 procent. Detta gäller emellertid inte de mycket stora förmögenheterna, där den s. k. 80 %-spärren maximerar marginals skatten, liksom inte heller de mindre förmögenheterna utan förmögenheterna i de övre mellanskikten. Denna s. k. puckel är en oformlighet i skattesystemet, och missförhållandet har ofta påtalats i skattediskussionen.

Frågan har senast mera ingående prövats av 1949 års skatteutredning, vars majoritet föreslog — förutom en höjning av skattepliktsgränsen — vissa jämkningar nedåt av förmögenhetsskatteskalen. Någon nämnvärd hyfsning av missförhållandet kunde dock dessa justeringar, som sedan i huvudsak genomfördes vid 1952 års riksdag, inte medföra, utan problemet kvarstår alltså och har snarast skärpts genom penningvärdets fall.

Enligt vår uppfattning kan frågan bäst läggas till rätta om påförd förmögenhetsskatt får avdragas vid inkomsttaxeringen. Denna ståndpunkt intogs från vårt håll i 1949 års skatteutredning liksom då frågan senast prövades vid 1952 års riksdag. För en sådan avdragsrätt talar särskilt det principiella skälet att skattekraften hos inkomsten vid beräkning av statlig inkomstskatt inte kan vara oberoende av om förmögenhetsskatt erlagts eller ej, eftersom denna skatt minskar den återstående disponibla inkomsten. Genom en avdragsrätt för påförd förmögenhetsskatt skulle emellertid lindringen av förmögenhetsskatten i vissa lägen bli oproportionerligt stor. Avdragsrätten bör därför kombineras med en justering av skatteskalorna för förmögenhetsskatten.

Ett annat problem rörande förmögenhetsbeskattningen gäller skattepliktsgränsen. Denna går för närvarande vid 50 000 kronor. Den är lika för ensamstående och äkta makar. För två personer är självfallet det sammanlagda trygghetsbehovet större än för en. Skattepliktsgränsen borde därför sättas högre för äkta makar än för en ensamstående, förslagsvis till 75 000 kronor. Härvid bör man inte bortse från den stimulans till ökat sparande som en sådan höjning av skattepliktsgränsen kan förväntas medföra.

En mera tillfredsställande ordning på de här behandlade förmögenhets-skattefrågorna är således i princip viktig att åstadkomma. En lösning får dock för närvarande bland annat med hänsyn till det inte obetydliga inkomstbortfall för staten, som den skulle medföra, stå tillbaka för andra skattesänkingsåtgärder, vilka enligt vår uppfattning är angelägnare. Vi syftar härvid i främsta rummet på en mera betydande sänkning av inkomstskatten. För dagen vill vi därför inte framföra något yrkande på denna punkt.

Rätt till förlustutjämning och resultatutjämning vid beskattningen av inkomst

Genom beslut av föregående års riksdag fastställdes ändrade regler för företagsbeskattningen. Ändringarna, som motiverades med önskemålet att »anpassa företagsbeskattningen till en konjunkturstabiliserande politik», innebar en väsentlig skärpning av företagsbeskattningen. Den i princip förutgållande rätten till fri avskrivning å maskiner och inventarier avskaffades, och restriktiva regler infördes för lagervärderingen.

Vid riksdagsbehandlingen yrkade vi avslag på de föreslagna skatteskärpningarna. Vi hänvisade härvid till en från departementschefen avvikande bedömning av företagsbeskattningens betydelse och lämplighet som konjunkturstabiliserande medel. Vidare hänvisade vi till den fria avskrivningsrättens betydelse för näringslivets konsolidering samt till angelägenheten att inte beskära företagssparandet.

Denna principiella uppfattning synes oss alltså vara starkt grundad. Framdeles bör därför en övergång ske till de mera framstegsvänliga regler, som vi i fjol påyrkade.

Vad gäller frågan om förlustutjämning och resultatutjämning vid beskattningen vill vi framhålla följande.

Varje ekonomisk rörelse måste bedömas såsom en kontinuerlig verksamhet. Ett annat betraktelsesätt är orealistiskt. Utifrån denna uppfattning är det naturligt att söka utforma reglerna för inkomstbeskattningen så, att en ekonomisk rörelse som omväxlande har vinster och förluster inte beskattas hårdare än en rörelse som under en given period har samma totalresultat men utan dylika variationer.

I enlighet med detta betraktelsesätt föreslog vi vid föregående års riksdag en lagstiftning om rätt till förlustutjämning vid inkomsttaxeringen samt utredning om införande av rätt till s. k. öppen resultatutjämning. Båda yrkandena avsågs. Riksdagen inskränkte sig till att hos Kungl. Maj:t begära utredning om rätt till förlustutjämning. Som vi framhöll i fjolårets motioner har frågan varit föremål för utredning genom 1952 års företagsbeskattningskommitté. Denna utarbetade ett förslag till lagstiftning om rätt till förlustutjämning, vilket dock inte upptogs av Kungl. Maj:t. Av vår motivering i de förra året väckta motionerna tillåter vi oss erinra om följande.

Vissa av de mest iögonfallande arterna av inkomsttoppar har statsmakterna redan ansett böra givas en särbehandling i skattehänseende. Som ex-

empel kan nämnas lagstiftningen om skogskonto, som gjort det möjligt att fördela den skattepliktiga intäkten av skogsbruk över olika år, och förordningen om ackumulerad inkomst, vilken också möjliggör en utjämning i vissa speciella lägen. Emellertid kan dessa inkomsttoppar endast i kvantitativt hänseende skilja sig från de ojämnheter, vilka utmärker varje fortskridande ekonomisk verksamhet. Av samma kvantitativa betydelse som inkomsttopparna är deras motsats: underskotten. De synpunkter som kan läggas på utjämning av skogsinkomster kan med än större skäl anföras i fråga om utjämning av förluster vid den progressiva beskattningen. Men även i fråga om företag, vilka beskattas med en proportionell skatt, medför avsaknaden av regler för förskjutning av förluster en högre beskattning än som av något verkligt skäl kan motiveras.

Vi framhöll vidare att skattesystemets uppgift ostridigt icke är att bereda särskilda svårigheter för nystartade företag, men att det inte kan förnekas att de nuvarande skattereglerna trots allt har den effekten. Vid bedömningen av huruvida ett företag skall startas måste företagaren räkna med att de första åren kan bli förlustbringande. Bristen på förlustutjämning vid inkomstbeskattningen innebär i dessa situationer en avgift på nyföretagande, eftersom skatten på sedermera framkomna vinster uttages oavkortad. Emellertid kan avsaknaden av möjlighet till förlustutjämning många gånger bli lika allvarlig för redan existerande företag. Om ett företag t. ex. på grund av konkurrens går med förlust under ett eller flera år, får företaget genom den fulla beskattningen av efterföljande vinster betala en högre sammanlagd skatt än som svarar mot nettoresultatet.

De synpunkter, som här framförts beträffande de mest uppenbara konsekvenserna av en brist på förlustutjämning, gäller också avsaknaden av möjlighet till öppen resultatutjämning.

Vi anser alltjämt att åtgärder i syfte att utjämna beskattningen mellan olika verksamhetsår för en ekonomisk rörelse är synnerligen motiverade. I fråga om rätt till förlustutjämning är det enligt vår mening möjligt att genomföra omedelbara, praktiska åtgärder, då frågan nyligen utretts och förslag till författning föreligger. Vi framlägger därför till antagande en lagstiftning om förlustutjämning för rörelseidkare, oavsett företagsform, och jordbrukare som redovisar sin inkomst enligt bokföringsmässiga grunder. Förslaget, som fogas som bilaga till denna motion, är identisk med den av oss i fjol framlagda.

Frågan om möjlighet till öppen resultatutjämning vid taxering av inkomst av rörelse och jordbruk föreslår vi bli föremål för särskild utredning. Härvid bör även undersökas möjligheterna att införa rätt till resultatutjämning även för sådana jordbruk som taxeras efter den s. k. kontantprincipen.

Sammanfattningsvis kan den ståndpunkt vi här redovisat i fråga om beskattningen angivas på följande sätt:

1. Statsmakterna bör konsekvent inrikta sig på att steg för steg reducera skattetrycket. Början bör göras genom beslut i år med en något större sänkning av den statliga inkomstskatten än vad finansministern förutskickat. Tyngdpunkten i denna skattesänkning förlägges till de skattskyldiga i de lägre inkomstskikten. Senare bör följa en höjning av ortsavdragen vid den kommunala beskattningen samt en särskild skattesänkning för barnfamiljerna genom barnavdrag vid den kommunala och statliga inkomstbeskattningen.

2. För att minska sambeskattningseffekten bör en höjning av förvärvsavdragen ske. Frågan bör skyndsamt utredas.

3. Rätt till avdrag för periodiskt understöd åt dem som bedriver studier eller undergår annan utbildning samt för studiekostnader bör införas. Utredningsarbetet i denna fråga bör påskyndas så att förslag kan föreläggas årets riksdag.

4. Högre schablonavdrag vid taxeringen av vissa kapitalinkomster genomföres i syfte att stimulera sparandet.

5. Kvarlåtenskapsskatten avskaffas, och en moderat höjning av arvslottsbekattningen utredes.

6. Rätten till avdrag för erlagd förmögenhetsskatt samt en höjning av skattepliktsgränsen vid förmögenhetsbeskattningen är viktiga frågor som får lösas efter det ovanstående skattefrågor förts i hamn.

7. Lagstiftning om rätt till *förlustutjämnning* för rörelseidkare och jordbrukare med inkomst enligt bokföringsmässiga grunder vid inkomstbeskattning bör omedelbart genomföras och möjlighet till s. k. öppen *resultatutjämnning* vid taxering av inkomst av rörelse och jordbruk utredas.

8. Investeringsavgiften, bilaccisen och den höjda bolagsskatten upphäves.

Överskottet på driftbudgeten för nästa budgetår har i finansplanen angivits till 648 milj. kronor, exklusive nettoavsättningen av 300 milj. kronor till kommunalskattemedelsfonden. Vid beräkningen av årets överskott bör emellertid beloppet ökas med de 343 milj. kronor som finansministern för åt sidan såsom engångsavskrivning av »äldre» stående delar av egnahems-lån. Detta utgör såväl statsfinansiellt som samhällsekonomiskt ett överskott. Vidare synes finansministern inte ha beaktat att från budgetutjämningsfonden kan återföras under nästa budgetår ca 125 milj. kronor av de eftersläpningar i kommunalskattemedelsutbetalningar som inträffade under budgetåren 1953/54 och 1954/55 och som då fördes till denna fond i stället för till kommunalskattemedelsfonden. Överskottet bör ökas med motsvarande belopp. Med rättvisande redovisning kan överskottet således beräknas till $648 + 343 + 125 = 1\,116$ milj. kronor. Okända poster är — på kreditsidan — den förebådade höjningen av folkpensionsavgiften och — på debetsidan — merkostnader genom höjda löner åt de statsanställda. Uppskattar vi det samlade inkomstbortfallet för nästa budgetår genom de skattereduktioner vi ovan påyrkat till ca 500 milj. kronor, skulle ändå återstå ett överskott om drygt 600 milj. kronor, fränsett överavskrivningen på nästa budgetårs låneanslag för bostadsbyggande uppgående till ca 200 milj. kr.

Den normala framstegstakten i samhället medför en »automatisk» ökning av statens inkomster. Riksräkenskapsverket har beräknat den årliga ökningen av statsinkomsterna till 300—340 milj. kronor i fråga om inkomsterna av statlig inkomstskatt, förmögenhetsskatt och folkpensionsavgifter. Intäktsökningarna i fråga om övriga inkomstitlar, såsom tullmedel och övriga indirekta skatter, de affärsdrivande verken etc., ligger utanför denna kalkyl. Under förutsättning av återhållsamhet med nya ökade statsutgifter bör det vara möjligt att steg för steg genomföra de ytterligare skattesänkningar, som vårt ovan angivna skattesänkingsprogram innebär.

Med hänvisning till vad ovan anförts föreslår vi,

A. att riksdagen måtte besluta

1. att förordningen om investeringsavgift för år 1956 liksom förordningen om särskild investeringsavgift för år 1956 (bilaccis) upphäves;

2. att 10 par. 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt — i fråga om skatten för aktiebolag, ekonomiska föreningar m. m. — gives den lydelse som författningsrummet hade före den genom KF den 3 juni 1955 (nr 300) vidtagna ändringen, att gälla den skatt som skall påföras enligt 1957 års taxering, samt att 1955 års KF med bestämmelser om beräkning av den preliminära skatten vissa år för aktiebolag m. fl. upphäves i vad densamma avser preliminär skatt för inkomståret 1956;

3. att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning angående en ökad rättvisa vid avvägningen av beskattningen mellan barnfamiljer och övriga genom införande av barnavdrag vid inkomstbeskattningen;

4. att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att utredningen om rätt till avdrag för periodiskt understöd åt studerande och för amortering av studieskulder måtte påskyndas, så att förslag kan föreläggas årets riksdag;

5. att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att frågan om höjning av förvärvsavdraget i syfte att minska sambeskattningseffekten utredes skyndsamt, så att förslag snarast kan föreläggas riksdagen;

6. a) att höja det i 39 par. 3 mom. kommunalskattelagen stadgade schablonavdraget vid taxering av inkomst av kapital från nuvarande 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för äkta makar till 200 kronor för ensamstående och 300 kronor för äkta makar, att träda i kraft den 1 januari 1957 eller vid 1958 års taxering, samt

b) att införa ett schablonavdrag av 200 kronor vid taxering av inkomst av en- och tvåfamiljsfastighet, att likaledes träda i kraft den 1 januari 1957 eller vid 1958 års taxering;

7. att upphäva förordningen om kvarlåtenskapsskatt (SFS nr 581/1947) från och med den 1 juli 1956 samt i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning om en moderat höjning av arvslottsbeskattningen;

8. att antaga lagstiftning om rätt till förlustutjämning i vissa fall vid taxering till statlig inkomstskatt i överensstämmelse med det förslag som fogas som bilaga till denna motion;

9. att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning om permanenta regler för s. k. öppen resultatutjämning vid beräkning av inkomst av rörelse och inkomst av jordbruksfastighet;

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till den författningstext som erfordras enligt de under 1), 2), 6) och 7) framförda yrkandena.

Stockholm den 26 januari 1956

Bertil Ohlin

Bertil v. Friesen

Wald. Svensson

Manne Ståhl

O. Malmborg

Filip Kristensson

Skövde

i Osby

Sven Gustafson

Henning Gustafsson

i Göteborg

Skellefteå

Bilaga

1)

Förslag

till

förordning om rätt till förlustutjämning i vissa fall vid taxering till statlig inkomstskatt.

Häri genom förordnas som följer.

1 §.

Finnes vid taxering av aktiebolag, ekonomisk förening, ömsesidigt försäkringsbolag eller sparbank, att viss förvärvskälla visar underskott och kan avdrag för detta underskott ej göras från inkomster av andra förvärvskällor, må avdrag i stället verkställas vid senare taxering till statlig inkomstskatt i enlighet med vad i denna förordning sägs.

Vad sålunda är stadgat skall ock gälla, då vid taxering av fysisk person, som i 4 § avses, sådant underskott finnes föreligga som i samma författningsrum anges.

2 §.

Avdrag för underskott som i 1 § sägs må åtnjutas med belopp, varmed summan av de enligt förordningen om statlig inkomstskatt för visst beskattningsår fastställda avdragen för underskott å skattskyldigs olika förvärvskällor överstiger sammanlagda beloppet av de enligt nämnda förordning för samma beskattningsår beräknade inkomsterna av olika förvärvskällor.

Det åligger beskattningsnämnd som har att pröva den skattskyldiges taxering till statlig inkomstskatt att på av honom framställt yrkande fastställa det belopp, som enligt ovan må utnyttjas för förlustutjämning (förlustavdrag). Därvid skall beaktas att, såvilt angår fysiska personer, allenast underskott å förvärvskälla som omförmäles i 4 § må på dylikt sätt utnyttjas.

3 §.

I 1 § första stycket avsedd skattskyldig, för vilken förlustavdrag fastställts, äger utnyttja detta avdrag sist vid taxering avseende tionde beskattningsåret efter det beskattningsår, för vilket avdraget fastställdes. Hinder möter ej för sådan skattskyldig att fördela förlustavdraget på två eller flera beskattningsår inom nyss angiven tidsperiod.

Förlustavdrag skall för skattskyldig, som avses i 1 § första stycket, göras från sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor sedan i förekommande fall enligt 4 § förordningen om statlig inkomstskatt medgivna avdrag verkställts.

Har förlustavdrag enligt 2 § fastställts för aktiebolag eller ekonomisk förening, däri aktierna eller andelarna till huvudsaklig del ägdes eller på därmed jämförligt sätt innehades — direkt eller genom förmedling av juridisk person — av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, må förlustavdraget ej utnyttjas under beskattningsår, varunder aktierna eller an-

delarna till huvudsaklig del innehafvs av andra delägare, därest förändringarna i innehavet icke väsentligen skett på grund av arv eller testamente. Om skattskyldig, som genom eget eller anhörigs innehav av aktier eller andelar i bolag eller förening har ett avgörande inflytande i bolaget eller föreningen, tillgodofört sig lön eller annan förmån av bolaget eller föreningen till sådant belopp, att förlust uppkommit eller ökats, må ock avdrag enligt denna förordning för sådan förlust vägras eller jämkas enligt vad som skäligt finnes.

4 §.

Fysisk person må för förlustutjämning utnyttja förlust å sådan av honom bedriven rörelse, som omförmåles i 27 § kommunalskattelagen, under förutsättning att han såväl under det beskattningsår, då förlusten uppstått, och det beskattningsår, för vilket avdrag för denna förlust enligt vad i 5 § sägs av honom utnyttjas, som under samtliga mellanliggande beskattningsår jämlikt bokföringslagen den 31 maj 1929 varit skyldig föra däri föreskrivna handelsböcker, avseende den rörelse vari förlusten uppstått, samt att han på nöjaktigt sätt fullgjort denna skyldighet. Jämväl fysisk person, vilken under tid som ovan nämnts tillförlitligen redovisat inkomst av jordbruksfastighet enligt bokföringsmässiga grunder, må för sådant ändamål utnyttja honom åsamkad förlust å jordbruksfastigheten.

Oavsett huruvida sådan bokföringsskyldighet som ovan sagts ålegat skattskyldig, vilken i egenskap av delägare i handelsbolag eller kommanditbolag på grund av underskott å bolagets verksamhet åsamkats förlust, må sådan förlust av honom utnyttjas för förlustutjämning under förutsättning, att han under tid, som i första stycket i fråga om bokföringsskyldighet föreskrives, oavbrutet varit delägare i bolaget samt att detta under samma tid nöjaktigt fullgjort sin bokföringsskyldighet.

5 §.

Fysisk person äger utnyttja förlustavdrag vid taxering för det beskattningsår, som infaller närmast efter det, varunder förlusten uppstått och varunder han enligt avlämnad allmän självdeklaration åtnjutit inkomst till sådant belopp, att förlustavdraget i enlighet med vad nedan sägs till någon del kan utnyttjas. I den mån avdraget ej enligt de i deklarationen lämnade uppgifterna vid nämnda taxering kunnat utnyttjas, må det tillgodoföras den skattskyldige vid närmast därpå följande taxeringar, intill dess förlusten blivit i sin helhet utnyttjad. Har förlust uppstått under mer än ett beskattningsår, skall tidigare uppkommen förlust utnyttjas före senare förlust. Förlustavdraget må dock i intet fall göras senare än vid den taxering, som avser tionde beskattningsåret efter det, för vilket avdraget fastställdes.

Förlustavdrag skall, såvitt angår fysisk person, anses utnyttjat i den mån avdrag kunnat ske från det belopp som enligt självdeklarationen skulle ha utgjort till statlig inkomstskatt taxerad inkomst.

För fysisk person skall förlustavdraget göras från sammanlagda beloppet av den skattskyldiges vid taxeringen fastställda inkomster från olika förvärvskällor, minskat med avdrag som må hava medgivits jämlikt 4 § förordningen om statlig inkomstskatt. Återstoden utgör för sådan skattskyldig *taxerad inkomst* och skall på sätt i 5 § samma förordning sägs utföras i fulla tiotal kronor.

Avlider skattskyldig, för vilken förlustavdrag fastställts, må för det beskattningsår, då dödsfallet inträffade, samt för de två närmast därefter infallande beskattningsåren förlustavdrag eller del därav, som den avlidne

icke kunnat utnyttja, under iakttagande av bestämmelserna i denna förordning i stället utnyttjas av dödsboet.

6 §.

Yrkande som i 2 § andra stycket sägs skall framställas i den skattskyldiges till ledning för taxering för det beskattningsår, till vilket underskottet hänför sig, avgivna deklARATION eller vid denna fogad handling, dock att sådant yrkande även må väckas hos prövningsnämnden senast den 31 juli under taxeringsåret.

Innefattar beslut av prövningsnämnden eller utslag av Kungl. Maj:t eller kammarrätten sådan ändring av inkomstberäkningen för skattskyldig att förlustavdrag må beräknas eller att redan fastställt sådant bör till beloppet ändras, äger den skattskyldige att inom sex månader från det han av beslutet eller utslaget erhöi del hos prövningsnämnden framställa härav för- anlett yrkande. Rätt som nu sagts tillkommer jämväl taxeringsintendenten, dock att den tid, inom vilken yrkande skall framställas, i sist angivet fall skall räknas från det beslutet eller utslaget i fråga meddelades.

7 §.

Skattskyldig, som vid taxering för visst beskattningsår önskar helt eller delvis utnyttja fastställt förlustavdrag, har att i självdeklARATIONEN för beskattningsåret härom framställa yrkande, dock att sådant yrkande även må väckas hos prövningsnämnden senast den 31 juli under taxeringsåret.

8 §.

Har skattskyldig i uppgift eller upplysning, som avgivits till ledning för fastställande av förlustavdrag, lämnat oriktigt meddelande och har därav föranletts att förlustavdraget fastställts till för högt belopp, må sist vid taxering för det femte beskattningsåret efter det för vilket avdraget fastställdes detta bestämmas till sitt rätta belopp. Har det till för högt belopp fastställda förlustavdraget utnyttjats vid taxering, må rättelse i denna taxering ske genom eftertaxering som skall hava verkställts sist vid taxeringen för det femte beskattningsåret efter det för vilket förlustavdraget fastställdes.

9 §.

Det åligger taxeringsnämnd, som prövat framställt yrkande om fastställande av förlustavdrag, att härom göra anteckning i nämndens protokoll och om sitt beslut lämna den skattskyldige underrättelse på sätt och inom tid som i 90 § 2 mom. taxeringsförordningen sägs. Har taxeringsnämnd medgivit skattskyldig rätt att utnyttja förlustavdrag, skall anteckning härom verkställas i protokollet.

10 §.

Beträffande klagan över beslut av beskattningsnämnd eller utslag av kammarrätten i fråga rörande fastställande av förlustavdrag eller utnyttjande av sådant avdrag skall vad i taxeringsförordningen sägs angående fullföljd av talan äga motsvarande tillämpning.

Även vad i övrigt i nämnda förordning stadgas skall i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet.

11 §.

Med ledning av taxeringsnämndens protokoll samt beslut av prövningsnämnden och utslag av Kungl. Maj:t och kammarrätten skola hos läns-

styrelsen föras anteckningar över skattskyldiga för vilka förlustavdrag fastställts, därvid tillika skall antecknas när sådant avdrag utnyttjats vid taxeringen.

12 §.

För tillämpningen av denna förordning erforderliga föreskrifter meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1957.

---

2)

Förslag

till

förordning om ändring av förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt (nr 576).

Härigenom förordnas, att 5 § förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt (nr 576) skall erhålla följande ändrade lydelse.

5 §.

Sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor, minskat i förekommande fall med avdrag som i 4 § omförmälas samt med förlustavdrag enligt förordningen om rätt till förlustutjämning i vissa fall vid taxering till statlig inkomstskatt, utgör *taxerad inkomst*, vilken utföres i fulla tiotal kronor, så att överskjutande belopp som ej uppgår till fullt tiotal kronor bortfaller.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1957.